

Kisebb közlemények.

A Magyar Fonétika átírása. GOMBOCZ ZOLTÁN a *Magyar Fonétikáról* írt bírálatában (NyK. 34 : 236.) kifogásolja, hogy nem vettem át a FUF. átírását minden változtatás nélkül, sőt azt állítja, hogy nincs jogom «némi módosításról» beszélni, hisz a FUF. 23 magánhangzó-jele közül csak nyolczat tartottam meg s a mássalhangzók jelei közül is megváltozott vagy 5—6. Ebből tehát a bírálat olvasója joggal azt következtetheti, hogy én egy csaknem egészen új átírást találtam ki s ezt a FUF. czége alatt akarom a tudományba becsempészni. Dehogy akarom! Tényleg elfogadtam a FUF. átírását, még pedig megtartottam az összes hangjelölő betűket ugyanolyan hangértékkel (egy kivétellel), s megtartottam az összes mellékjeleket (szintén egy kivétellel). Változtatást a FUF. átírásán csak két okból tettem: vagy czélszerűség okából, vagy pedig, ha fonétikámban a hangok rendszere eltér SETÁLA-étől. Minthogy fonétikámban az angol fonétikusok alapján állítottam fel a magánhangzók rendszerét s mivel ép a magyar nyelv szempontjából különösen helyesnek tartom a négyes fokozat helyett a magánhangzók hármassal osztályozását, a magánhangzók rendszerében elesik a FUF. negyedik sora, tehát fölöslegessé válnak a következő jelek: *á*, *ä*, *ε*, *ξ*. Igaz, hogy GOMBOCZ nem tudja belátni «a BELL-SWEET-SIEVERS-BALASSA-féle magánhangzó-séma nagy előnyeit a TECHMER-SETÁLA-féle fölött», én azonban belátom, hogy amaz jobb és czélszerűbb s rám nézve mégis csak első sorban ez a döntő. Valóságos változtatást csak két dologban tettem. A lefaragott *o* *ö* jelek helyett használtam a *o* *ö* jeleket, mert azokat a megcsonkított betűket határozottan rosszaknak tartom (v. ö. NyK. 32 : 85.), s SETÁLA egy hozzámm intézett levelében maga is elismeri, hogy ez a változtatás esetleg figyelembe vehető. A másik változtatás pedig az, hogy a hátsó hangok *e* *i* jele helyett az eddig is használt *é* *í* jeleket tartom meg, még pedig azért, mivel a betűk alatt egyéb mellékjeleket kell elhelyezni. Ismétlem tehát, hogy a két átírás között a különbség a magánhangzóknál csak egy betű (*o* helyett *o*) és egy mellékjel (*e* helyett *é*). A mi a fonétika 156. lapján közölt összehasonlításban még különbségnek látszik, annak oka csak az, hogy én e fonétikai kézikönyvben követ-

kezetesen alkalmaztam az átírás mellékjeleit s csak a függelékben magyaráztam meg a FUF. egyszerűsítéseit; v. ö. « ω statt $\underline{u}$, $\acute{o} = o$, $\acute{e} = e$ » stb. (FUF. I. k. 36—40. l.).

A mássalhangzók jelei közt a különbség még kevésbé jelentékeny: a β helyett a w -t használom, épúgy mint SZINNYEI (NyK. 32 : 95 és M. Nyelvhas.², 16. l.), szintén az ő példájára használom a spirans l hangok jeleit az λ és λ -t. A mi egyéb csekély különbség még van a mássalhangzók jelölésében, az is a hangrendszerek különbségén alapszik. Ilyen az $\acute{s}$ $\acute{z}$ hangoknak kissé eltérő jelölése s a jesítés jele. Joggal mondhattam tehát könyvem bevezetésében, hogy némi változtatással elfogadtam a FUF. átírását. S a FUF. átírásához már csak azért sem kellett minden egyes részletében ragaszkodnom, mivel SETÁLA maga kijelenti (FUF. I. 31—32.), hogy javaslatai nem véglegesek, s hogy hajlandó a beérkező vélemények alapján az ő javaslatain is, ha jónak látja, változtatni.*)

BALASSA JÓZSEF.

Értesítő.

A Magyar Nyelvtudományi Társaság október 22-én tartotta meg tisztválasztó közgyűlését. Elnökké SZILY KÁLMÁN, másodelnökké SZINNYEI JÓZSEF, titkárrá TOLNAI VILMOS, jegyzővé GOMBOCZ ZOLTÁN választott meg; a pénztárosi teendőket egyelőre a titkár, a könyvtárnoki teendőket pedig a jegyző fogja végezni. A társaságnak SEMSEY ANDOR kétezer koronát adományozott azzal a kikötéssel, hogy a saját külön folyóiratát 1905 elején indítsa meg.

A helsingforszi egyetem finnugor nyelvészeti tanszékére PAA-SONEN HEIKKI dr. egyetemi magántanár neveztetett ki. Kötűnő szak-társunkat október 15-én iktatták be tanári székébe, s ez alkalommal a következő című székfoglaló előadást tartotta: «Hol volt a finnugor népek őshazája?»

*) GOMBOCZ egyéb megjegyzéseiről nem akarok ezúttal szólni, mert nem vagyok barátja az ellenbírálóknak, másrészt meg hosszabb tárgyalásra volna szükség, ha részletesen meg akarnám világítani eltérő felfogásunkat a fonétika egyes kérdéseiben. Csak arra akarok röviden utalni, hogy az *Artikulationsbasis*-t nem fordítom az ejtés alapsajátságának, hanem határozott különbséget teszek a beszélő szervek nyugalmi helyzete (39. l.) és a kiejtés alapsajátságai (40. l.) között, a mit a legtöbb fonétikus folyton összezavar. — A zenei hangsúlyra vonatkozó kifogásait sem bírálhatom most meg, hanem kíváncsian várom a pontos mérések alapján tett megfigyelések eredményét.